

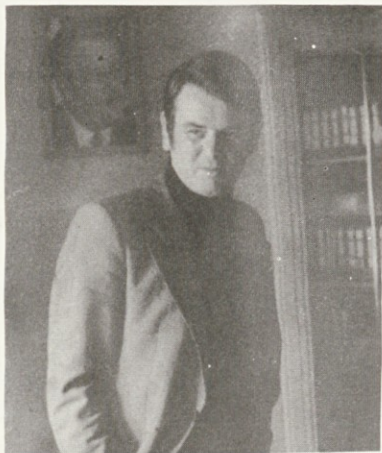
SATURNUS

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SATURNUS, LJUBLJANA - LETO XXII - ŠTEVILKA 10-11 - NOVEMBER 1980

VSEM SODELAVCEM,
UPOKOJENCEM IN POSLOVNIM
PARTNERJEM SATURNUSA
ČESTITAMO DAN REPUBLIKE

NADVSE ODGOVORNO MANDATNO OBDOBJE

Maja smo, na volitvah delegatov v upravne organe, izvolili za predsednika delavskega sveta delovne organizacije tov. Ivana Rupa, vodjo obrata v Zalogu. Gre za izkušenega družbeno-političnega delavca (tovariš Rup že opravlja vrsto delegatskih funkcij, med drugim je bil: predsednik mladinskega aktiva, sekretar OO ZK, sodnik sodišča združenega dela...) Razlog več, da je vprašanje o posebnostih in težavah, ki jih je za pričakovati pri delu samoupravnih organov v mandatnem obdobju 1980-82, bilo naslovljeno na predsednika delavskega sveta.

»Kot posebnost delegatskega mandata 80-82 je treba sigurno na prvo mesto postaviti gospodarsko - politično situacijo, ki je in bo v največji meri prisotna pri delu samoupravnih organov in tudi DS DO. Menim, da zahteva borba za ureditev družbeno-ekonomskih odnosov polno angažiranost delegatov pri delu v samoupravnih organih in družbenopolitičnih skupnostih. Pravilno bi bilo pričakovati, da se delegati v teh zaostrenih razmerah dejansko povežejo z bazo ter na ta način ažurno in pravilno pojasnjujejo stališča samoupravnih organov delavcem in obratno.

Padec individualnega in družbenega standarda, pomanjkanje reprodukcijskih materialov vsled pomanjkanja deviznih sredstev in kot posledica tega prerazporejanje delavcev v TOZD-u in med TOZD-i sigurno niso ukrepi, ki bi med ljudmi ustvarjali ugodno vzdušje, so pa nujni v trenutnih situacijah.

Sigurno vse to poraja tudi pritiske na delitev OD, odpovedi delovnega razmerja ter razne delovne spore, ki pa so v teh razmerah po mojem mnenju pričakovani. DS kakor tudi samoupravni organi v DO pri reše-

vanju te problematike nikakor ne smejo stati ob strani, temveč se morajo tvorno vključevati v reševanje le-teh. Mislim, da bi bilo prav, da delegate, ki nas predstavljajo izven DO v raznih samoupravnih interesnih skupnostih in družbeno političnih skupnostih itd., večkrat slišimo ter jih za delo v teh telesih tudi bolje pripravimo, kajti prepričan sem, da so deležni premalo podpore s strani samoupravnih organov ter da od njih mnogokrat tudi preveč pričakujemo.«

Katerim vprašanjem bodo morali samoupravni organi pri svojem delu posvetiti največ pozornosti?

»Malomaren odnos do dela z družbenimi sredstvi, prelaganje odgovornosti na druge, sprejemanje odločitev samoupravnih organov po kratkem postopku brez popolne informacije, predolga sestankovanja, neudeležba in s tem prelaganje sestankov vsled nesklepčnosti, neizvrševanje sklepov samoupravnih organov, nepravočasna in nepopolna informacija kolektivu itd. so problemi, ki bi jim morali samoupravni organi posvetiti večjo pozornost.

Prav bi bilo, da se o teh stvareh pogovorimo tudi na sestankih DPO v podjetju ter o tem zavzamemo konkretna stališča ter jih tudi realiziramo.«

Funkcija predsednika delavskega sveta je včasih tudi nehvaležna?

»Moram reči, da sem si nekaj izkušenj že nabral v drugih sredinah, kjer sem delal, toda vedno sem skušal vzpostavljati takšne odnose in vzdušje pri delu v samoupravnih organih, da se delegat ni počutil odrinjenega od dogajanj.

Za to pa je potrebno veliko dogovarjanja in ne preglasovanja. Moti me, če delegat nastopa preveč »poslansko« na sestankih DS in drugih samoupravnih organih in brani svoje stališče ali stališče manjše skupine ljudi ter pri tem zanemarija mnenje večine. V takih primerih je funkcija predsednika nehvaležna, odgovornost pa velika.

Mislim, da mora prevladati v odnosih med ljudmi določena stopnja solidarnosti, za katero je dovolj dokazov, da v Saturnusu obstaja.«

Pripravil: L. Savović

Planiranje

TEMELJNE USMERITVE ZA NASLEDNJE SREDNJEROČNO OBDOBJE

IVAN PRIMOŽIČ

1. UVOD

Namen tega sestavka je informirati delavce v temeljnih organizacijah in delovni skupnosti skupnih služb o aktivnostih, ki so tekle na izdelavi srednjeročnih planov, aktivnostih, ki jih moramo še opraviti, o vsebini smernic, ki so bile že obravnavane, o spoznanjih iz leta 1980, ki zahtevajo določeno spremembo prvotno postavljenih ciljev ter korigiranih smernicah, ki bodo osnova za sprejetje temeljev plana.

V tem sestavku ne bomo obravnavali osebnega in družbenega standarda delavcev (sklad skupne porabe, stanovanja, počitniška dejavnost idr.) ker bo to predmet posebne obravnavne.

PROGRAM AKTIVNOSTI

V skladu s temeljnimi načeli novega sistema samoupravnega družbenega planiranja so bile že v letu 1978 pričete aktivnosti na pripravi in

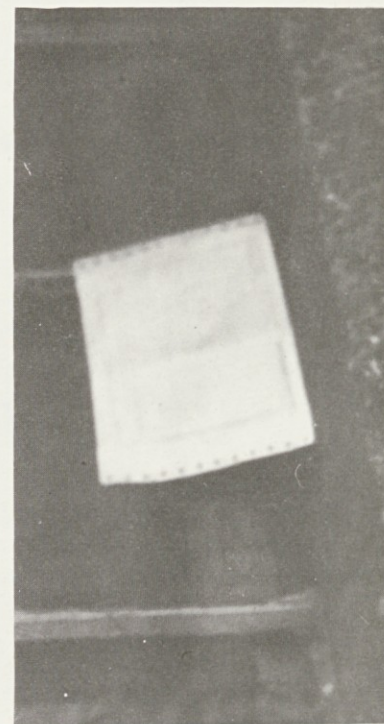
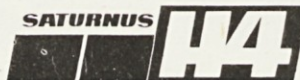
izdelavi novih srednjeročnih programov za obdobje 1981 - 1985. Planiranje mora biti celovito po prostorskem, ekonomskem in socialnem vidiku, hkrati pa mora biti upoštevano načelo sočasnosti. Že v marcu leta 1979 so vsi delavski sveti temeljnih organizacij združenih v DO Saturnus sprejeli sklepe o pripravi srednjeročnih in dolgoročnih planov razvoja. Določeni so bili tudi nosilci strokovnih priprav.

V juniju 1979 so bile izdelane analize razvoja v obdobju 1970 - 1975 in 1975 - 1978 ter na osnovi njih ugotovljeni ključni problemi. Smernice za plan ter elementi za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov za obdobje 1981 - 1985 so bili pripravljeni za obravnavo v novembru 1979 za TOZD Tovarno embalaže in TOZD Tovarno avtoopreme, za TOZD Orodjarno in vzdrževanje pa v marcu 1980.

O smernicah za plan ter elementih za sklepanje samoupravnih sporazumov o temeljnih planov so od njih priprave do danes potekale javne razprave.

Na temelju razprav, kakor tudi spoznanj z gospodarskega vidika izredno dinamičnega leta 1980 je nujno, da nekatera predvidevanja v smernicah menjamo. Na te spremembe bomo v tem sestavku opozorili. Tako korigirane smernice nam bodo služile kot osnova za popravek temeljev plana in samoupravnega sporazuma o temeljnih plana med temeljnimi organizacijami v DO Saturnus.

Do konca leta mora biti spejet tudi usklajen srednjeročni plan temeljnih organizacij združenih v DO Saturnus.

(Nadaljevanje na 4. str.)

UVOZ

Podatek, da smo v letu 1979 v 10 mesecih uvozili 15.322 ton bele pločevine v vrednosti 9.288.000 US\$, v letu 1980 v istem obdobju pa 2.790 ton v vrednosti 3.292.000 US\$ pojasni vse probleme, ki se pojavljajo v nabavni službi.

Za uvoz repromateriala moramo razpolagati z deviznimi pravicami, ki jih pridobimo z realiziranim izvozom na osnovi deviznega priliva iz tujine v višini 95 odstotkov. Med letom se pojavljajo razne spremembe predpisov, s katerimi se uravnava plačilna bilanca SRS, kar ima za posledico, da NB določen čas neha potrjevati

prijave o uvozu blaga in zgodi se, da imamo vse potrebne pravice, pa prijavo o uvozu posla ne moremo registrirati v banki in s tem tudi ne izvršiti uvoza. Tudi združevanje deviznih pravic po Temeljnem samoupravnem sporazumu o trojni skupni izdelavi ter združevanje dela in sredstev v izdelavi in uporabi kovinske embalaže ne gre tako, kot bi si želeli, saj imajo delovne organizacije v drugih republikah podobne težave kot mi; pločevina je izdelana in dobavitelj čaka po več mesecev, da jo odpokličemo. Ko pošljemo podpisniku sporazuma prijavo v registracijo, čakamo tudi po več mesecev, da nam jo pošljejo potrjeno,

nato pa čakamo na odprtje akreditiva, ker banka nima na razpolago deviznih sredstev za plačilo.

Delno nam je uspelo premostiti pomanjkanje bele pločevine z uvozom črne pločevine iz klirinškega področja, ki jo uporabljamo za izdelavo embalaže, čeprav kvaliteta ni primerljiva s kvaliteto bele pločevine.

V Saturnusu mnogi ne morejo dojeti situacije, ki je nastala v letu 1980, to je pomanjkanje repromaterialov, toda sam položaj jih bo prisilil, da bomo uporabljali tisto, kar je oz. bo na razpolago, ne glede na kvaliteto, samo da bo uporabno.

V preteklosti problema deviz nisimo poznali, vseeno je bilo nekaj deviznih dinarjev, sedaj pa moramo vsa devizna sredstva ustvariti sami oz. jih združevati in vsak dinar pretehtamo, preden ga uporabimo pa smo še vedno v dilemi, če smo ravnali pravilno. Potrebe so namreč veliko večje od naših možnosti.

Za informacijo naj navedemo, da bi samo za uvoz rezervnih delov potrebovali cca 5.795.000 dinarjev, ki jih nimamo.

V desetih mesecih smo ustvarili lastne pravice za uvoz v višini 37.481.000 din, za kar lahko uvozimo n.pr. cca 1500 ton bele pločevine.

Potem imamo še združene pravice po 67. oz. 68. čl. Zakona o deviznem poslovanju, ki pa jih ni enostavno združevati, ker DO poskušajo v vseh teh spremembah najprej pokriti svoje potrebe, šele nato pa so pripravljene združevati devizne dinarje in to pod določenimi pogoji.

Poudarili bi še, da ne bi bilo problema uvoziti repromaterial, če bi imeli na razpolago devizne pravice, ki jih naša DO ne ustvarja dovolj in tudi združevati je nemogoče v željeni vrednosti, ker so sredstva drugih DO, ki so namenjena za združevanje, veliko manjša od potreb DO v SRS.

Domača nabava:

Oskrba z repromateriali z domačega trga je problematična, ker dobavo ne garantira, niti pogodbe, niti dogovora. Pri urgencah dobimo nešteto izgovorov, od tega da so se morali usmeriti na izvoz, nadalje, da nimajo deviznih sredstev za nabavo surovin iz uvoza, da jim domači dobavitelji oz. kooperanti ne dobavljajo surovin oz. zahtevajo predplačila ali pa devizno udeležbo.

Lahko rečemo, da je Saturnus še kar zadovoljivo pokrit z osnovnimi surovinami, tako z izdelki črne in barvne metalurgije. Večkrat se zgodi, da programer naroči material, ko je stanje na skladišču nič, nato pa so

grožnje, da bo proizvodnja stala.

Časi, ko smo naročili material in ga takoj dobili, so minili in potrebno je, da o zalogah stalno vidimo kontrolo in blago pravočasno naročimo.

Trenutno so večji problemi s tovarno Impol, ki nam dobavlja aluminij in nam je do konca leta zagotovila mesečno kvoto po 95 ton, čeprav bi potrebovali 130-150 ton aluminija. Vzrok za to so dodatne izvozne obveze, ki jih je moral prevzeti Impol.

Vprašanje je še kako je z drugimi republikami; toda zaradi situacije na trgu nas je TLM Šibenik, ki je bil naš dolgoletni poslovni partner, dejansko postavil pred vrata. S TLM Šibenik poskušamo vzpostaviti zopet poslovne odnose, toda do sedaj brez uspešno. Kako bomo oskrbovani z aluminijem v letu 1981 ne vemo.

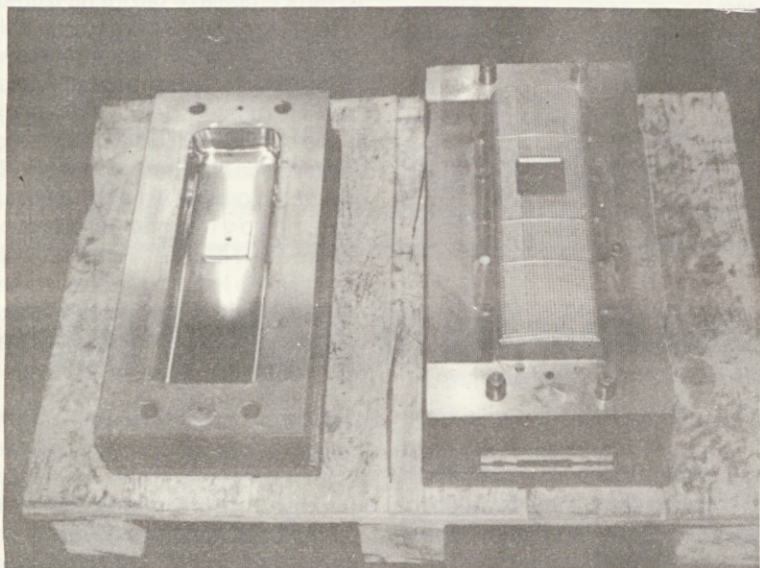
Železarna Jesenice nas oskrbuje s HVT za enkrat zadovoljivo, tod bojimo se, da se ne bi oskrba pretrgala, ker ima tudi Železarna podobne težave kot naša DO. V letošnjem letu nam je uspelo dobiti v Železarni tudi cca 170 ton črne pločevine za izdelavo tehnične embalaže. Omenjene pločevine bi želeli nekaj tisoč ton, toda zaradi pomanjkanja vložka nam teh količin železarna ne more zagotoviti.

Navezali smo stike tudi z železarno Banja Luka, ki nam je dobavila cca 150 ton, toda kvaliteta je bila zelo slaba. Železarna Banja Luka bi nam dobavljala pločevino v kolobarjih, medtem ko uporablja embalaža samo pločevino v ploščah, ker ima železarna ozko grlo pri rezanju pločevine.

Mogoče si bo kdo postavil vprašanje, zakaj Saturnus toliko uvaža in kaj je bilo storjenega, da se material nabavi doma! Lahko rečemo, da so določeni uspehi, saj AO oskrbuje s HVT Železarna Jesenice in ni več uvoza, tudi del domače pločevine (170 ton) smo porabili za izdelavo embalaže, medtem ko premazna sredstva v prehrabeni industriji, plastike, stekla za žaromete in nekatere dele ni mogoče nabaviti na domačem trgu. Belo pločevino zaenkrat še ne izdelujemo v Jugoslaviji, toda po planu naj bi začela izdelovati belo pločevino »Zorka Šabac« leta 1984-85. Kako in kaj bo s to proizvodnjo, pa nam bo prinesel čas.

Do zaključka letošnjega leta je še dober mesec in ga bomo zaključili bolj ali manj uspešno, toda leta 1981 bo težje; vedeti moramo namreč, da bomo leta 1981 začeli brez ali z minimalnimi zalogami. Zaradi tega pa ne smemo biti črnogledi, morali bomo le še tesneje sodelovati in skupaj iskati rešitve.

Naše gospodarjenje

Ruska tovarna avtomobilov AZLK MOSKVIČ je 5. novembra letos proslavljala 50-letnico svojega postojanja in plodnega dela. Ta jubilej, katerega se je udeležil sam Leonid Brežnjev, je tovarna želela obeležiti tudi z izdelavo novega vozila Moskvič z novo sprednjo in zadnjo zruženo svetilko.

Izdelava zahtevnih svetilk je bila zaupana naši TOZD Avtooprema. Razvojni oddelek omenjene temeljne organizacije je izdelal načrte za svetilki in načrte orodij, potrebnih za izdelavo vzorcev. Načrte orodij smo v orodjarni sprejeli šele prve dni oktobra z željenim rokom izgotovitve orodij najkasneje do 31. oktobra. Izredno težko in zahtevno nalogo je bilo mogoče izvršiti le z maksimalnimi napori in prizadevanjem domala celotnega ljudstva v TOZD Orodjarna in vzdrževanje. Skoraj brez predaha, tudi ponoči in ob sobotah ter nedeljah so se vrtili stroji, pilili in polirali deli, z edinim ciljem, izgotoviti v določenem roku orodje in vzorec ter slednje izročiti tovarni AZLK Moskvič v Sovjetsko zvezo. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da smo uspeli in smo zato lahko vsi Saturnužani na to ponosni.

Vsak posameznik v TOZD Orodjarna in vzdrževanje natančno ve, kakšen je bil njegov delež pri realizaciji te naloge. Vsem, še predvsem pa tistim, katerih delež je bil maksimalen, s tega mesta vsa pohvala in zahvala za ves trud, ki so ga ob polni meri zavesti vložili v to, da se je zgodilo nekaj skoraj nemogoče.

Pri tem delu dosežena boljša stimulacija pa je pravi odraz nagrajevanja po delu in končno tudi materialno priznanje posameznikom za vloženo delo.

Na koncu le še tiha želja, ki naj poplača ves vloženi trud. Želimo videti čimveč vozil tipa Moskvič s svetilkami Saturnusa na varni vožnji širom sveta.

Janž Smrajc

DOSEDANJI RAZVOJ TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENIH V DO
SATURNUS

V letu 1979 je bil obseg proizvodnje in prodaje merjen s celotnim prihodkom naslednji:

	v 000 din	Struktura
TOZD Tovarna embalaže	691.753	54,1 %
TOZD Tovarna avtoopreme	456.777	35,8 %
TOZD Orodjarna in vzdrževanje	64.312	5,0 %
DSSS	65.577	5,1 %
DO Saturnus	1.278.419	100 %

V obdobju 1975 - 1980, predvsem z ozirom na padec proizvodnje v letu 1980, ni bila dosežena bistvena rast proizvodnje v TOZD Tovarni embalaže.

V TOZD Tovarni avtoopreme smo beležili rast v letih 1976 - 1978, do zastoja pa je prišlo v letu 1979 in 1980.

Značilno za preteklo srednjeročno obdobje je, da je bila zgrajena nova tovarna avtoopreme in da je bila izvedena rekonstrukcija proizvodnje embalaže s poudarkom na avtomatizaciji. V tem času so bila v TOZD Orodjarno in vzdrževanje vložena znatna sredstva v numerično krmiljenje orodne stroje, elektroerozijo ter s tem dosežene bistveno nove tehnološke pridobitve. Nabavljen je bil tudi nov računalnik Iskra-data G 18-20. Ugotovimo lahko, da tehnični sistemi niso bili ovira rasti proizvodnje in prodaje.

Ključni problemi zapaženi v preteklem obdobju, ki pa bodo imeli

vpliv tudi v prihodnje so bili: sprememba kadrovske strukture zaostaja za tehnološkim in organizacijskim razvojem, investicije v tehnologijo in avtomatizacijo niso bile spremljane s hitrejšim razvojem novih izdelkov, razen razvoja tudi ostale poslovne funkcije niso dovolj hitro sledile zahtevam tehnologije in avtomatizacije. Kot ključni problem smo opredelili tudi oskrbo s surovinami in izvoz. Na proizvodnjo in prodajo embalažnih proizvodov pa so imeli poseben vpliv nove kapacitete v jugoslovanskem prostoru. V tem obdobju je TOZD Tovarna avtoopreme poslovala kot edina tovrstna tovarna v Jugoslaviji.

TOZD Tovarne avtoopreme z orodji, specialnimi stroji in vzdrževanjem. Predvidena je naslednja povprečna letna rast proizvodnje po posameznih vrstah:

- izdelava orodij za potrebe Saturnusa	5 %
- vzdrževanje za potrebe Saturnusa	2 %
- stroji za potrebe Saturnusa	10 %
- proizvodnja strojev in orodij za trg	30 %

Naložbe - investicije so predvidene v modernizacijo strojnega parka.

Kot naloge skupnega pomena vseh temeljnih organizacij pa so bile v smernicah opredeljene:

- izbira novega proizvodnega programa
- zadovoljevanje skupnih potreb delavcev,
- naloge s področja ljudske obrambe,
- enotna politika prostora in zaščita okolja,
- poslovni informacijski sistem.

VPLIV GOSPODARSKIH IN STABILIZACIJSKIH UKREPOV V LETU 1980

VPLIV GOSPODARSKIH IN STABILIZACIJSKIH UKREPOV V LETU 1980 NA SPREMEMBO USMERITEV ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1981 - 1985

Spremembe usmeritev v srednjeročnem obdobju 1981 - 1985 zahtevajo predvsem naslednji dejavniki:

- Velike spremembe v deviznem sistemu. V smernicah smo predvideli prehod na devizno samofinanciranje na koncu srednjeročnega obdobja. Sedaj je potrebno doseči uravnoteženo devizno bilanco že na začetku obdobja.

- V letu 1980 se je potencirano pojavila kot negativen dejavnik oskrba z reprodukcijskim materialom. To velja tako za domače kot uvožene surovine.

Oskrba z materialom je dejansko dejavnik, ki omejuje tako rast proizvodnje embalaže, kot rast proizvodnje žarometov in svetilk.

- Ponovno je potrebno proučiti tržne

Ponovno je potrebno proučiti tržne razmere tako pri embalaži, ki se je predvsem zaradi sprememb cen repromateriala znatno podražila. Enako je treba ponovno proučiti tržne razmere pri prodaji žarometov. Tu moramo upoštevati energetsko krizo in ostale motnje v svetovni avtomobilski industriji, ki se bodo odrazile tudi v jugoslovanskem prostoru. Verjetno moramo računati tudi z omejeno rastjo tržnih potreb.

V razvojnih predvidevanjih smo upoštevali znatno udeležbo bančnih sredstev. Družbeni dogovori in usmeritve, kakor tudi razgovori z predstavniki Ljubljanske banke pa kažejo, da moramo računati z

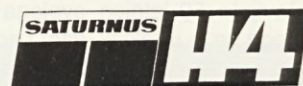
znatno nižjimi sredstvi. Omejena sredstva za vlaganje nas morajo vsposodobiti k temu, da dosežemo postavljene cilje z racionalnejšim vlaganjem.

- Kot omejitveni dejavnik našega neposrednega razvoja, moramo izpostaviti dejstvo, da bo potrebno več sovlaganj v osnovne surovine (aluminij, HVT, bela pločevina, energija).

USMERITVE ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1981 - 1985 OB UPOŠTEVANJU DOSEDANJIH RAZPRAV

Proizvodni in prodajni program TOZD Tovarne embalaže ostaneta takšna, kot je bilo predvideno v smernicah. Rast obsega proizvodnje in prodaje se zniža v tem smislu, da rast bazira na že pripravljenem planu za leto 1981. Pri tem ne bomo planirali več kot 3 odstotno letno rast. Rast števila zaposlenih se v TOZD Tovarni embalaže ne predvideva. Planiran padec uvoza v TOZD Tovarni embalaže bazira na izgradnji nove tovarne za proizvodnjo bele pločevine. Rast izvoza je potrebno na podlagi proučitve pogojev povečati. Rezultati v letu 1980 dajejo realno možnost, da to tudi dosežemo. Investicijska vlaganja bodo morala biti znatno omejena. Lahko pričakujemo, da bo v tem primeru banka ob upoštevanju družbeno dogovorjenih investicijskih kriterijev sodelovala samo 35.000.000 din predračunske vrednosti investicije, ki so namenjene vlaganjem v surovinsko bazo.

Pri teh usmeritvah pa moramo upoštevati, da večje rasti ne omejujejo obstoječe kapacitete. Tudi tržne potrebe so večje od predvidenih. Ustrezni dolgoročni dogovori z uporabniki embalaže, ki bi zagotavljali surovinsko bazo pa omogočajo hitrejšo rast proizvodnje embalaže.

Proizvodni program TOZD Tovarne avtoopreme ostane takšen kot je bil načrtan v smernicah. V smernicah je bilo načrtano, da se TOZD Tovarna avtoopreme izvozne - uvozne uravnoteži do konca srednjeročnega obdobja. To je sedaj treba doseči na začetku srednjeročnega obdobja. To pa pomeni, da bo treba večje napore usmeriti v lastni izvoz, zamenjavo uvoženih materialov z domačimi ter doseči ustrezno delitev deviznega dohodka z uporabniki žarometov in svetilk. Zaradi vseh teh vzrokov bo verjetno treba načrtovati nižjo rast proizvodnje, kot je bilo predvideno. Končno moramo ugotoviti, da bo vse to potrebno doseči z znatno nižjimi investicijskimi vlaganji. Po družbeno dogovorjenih kriterijih je Ljubljanska banka pripravljena sodelovati samo pri 110.000.000 din predračunske vrednosti investicije, kar je polovico manj, kot smo prvotno predvidevali.

POVZETEK USMERITEV ZA SREDNJEROČNO OBDOBJE 1981
- 1985 PRIPRAVLJENIH KONEC LETA 1979

V tem poglavju bomo kratko povzeli smernice, ki so bile pripravljene za obravnavo konec leta 1979.

	Tovarna avtoopreme	Orodjarna in vzdrževanje	Tovarna embalaže
1. Povprečna rast proizvodnje in prodaje	6,2	9	3
2. Povprečna rast štev. zaposl.	2,1	3,5	
3. Povprečna rast uvoza	6	-	11,3
4. Povprečna rast izvoza	14,4	-	9
5. Investicijska vlaganja v letih 1981-1985 v 000 din	202.000	50.000	115.000

Opomba: Baza za indekse rasti je leto 1979.

V TOZD Tovarni embalaže je predvideno, da bomo tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju proizvajali naslednje vrste izdelkov:

tiskarske usluge, napisne ploščice, samostojne pokrove, vazelinke, tehnična embalaža, embalaža za kozmetiko in embalaža za prehram-

beno industrijo. Predviden je tudi razvoj nekaterih novih proizvodov: pločevinke za pijačo, aluminijasti proizvodi, večje posode iz pločevine, izdelki iz nerjavne pločevine. Naložbe bodo usmerjene v tiskarno in avtomatizacijo proizvodnega procesa.

V TOZD Tovarni avtoopreme bo ostala struktura proizvodov enaka, s tem, da bomo posodobili izdelke. Glavni nosilci razvoja bodo štirioglati žarometi in kombinirane svetilke večjih dimenzij. Naložbe - investicije bodo usmerjene v štirioglate žaromete, obdelavo plastičnih mas in avtomatizacijo proizvodnega procesa. Na vse usmeritve v TOZD Tovarni avtoopreme vpliva tudi dejstvo, da bodo Zavodi Crvena zastava zgradili novo tovarno žarometov.

TOZD Orodjarna in vzdrževanje sprejema kot prednostno nalogo oskrbovanje TOZD Tovarne embalaže in

Na osnovi splošne razprave in dodatnih spoznanj je prišlo v delovni organizaciji do mnenja, da je program TOZD Orodjarna in vzdrževanje za naslednje srednjeročno obdobje premalo ambiciozen. Predlog je, da se »novi program« za naslednje srednjeročno obdobje, ki je bil v prvotnih smernicah opredeljen zelo splošno, realizira v TOZD Orodjarna in vzdrževanje. Sedanja strojna delavnica, bi

SATURNUS

se razvila v tovarno strojev za prehrambeno in embalažno industrijo. Računa se, da surovinska baza za to proizvodnjo ni bila problematična doslej, ne bo pa tudi v bodoče. Za takšno usmeritev pa so seveda kadri ključnega pomena. Te kadre bo potrebno pridobiti tako znotraj delovne organizacije, kot tudi z dodatnim zaposlovanjem. Po dosedanjih razpravah je pri tem projektu pripravljena sodelovati tudi banka.

ZAKLJUČKI

Zaključimo lahko, da bi bilo temeljne usmeritve za naslednje srednjeročno obdobje naslednje:

TOZD Tovarna embalaže

- pripravljenost kapacitet naj se za srednjeročno obdobje planira na

višini obstoječih kapacitet, na začetku srednjeročnega obdobja.

To pomeni, da ne planiramo niti novih strojnih kapacitet niti rasti zaposlovanja.

- rast proizvodnje naj se doseže izključno na bazi boljše organizacije dela, racionalizacij in večje produktivnosti,
- pri investicijskih vlaganjih imajo prednost vlaganja v surovinsko bazo,
- povečanje pripravljenosti kapacitet se lahko uvede na temelju elaboratov in ustreznih samoupravnih sporazumov z uporabniki embalaže, ki zagotavljajo ustrezno materialno bazo, izkoriščanje kapacitet in socialno in ekonomsko varnost novo zaposlenih delavcev.
- vlaganje v nove kapacitete morajo temeljiti na sovlaganjih uporabnikov in drugih instrumentih, ki zagotavljajo izkoriščanje kapacitet. Vlaganja morajo v vsakem primeru zagotoviti tudi dodatno surovinsko bazo,
- plan, kot tudi eventualna nova vlaganja morajo biti usmerjena v zmanjšanje uvoza in povečanje izvoza. V vsakem primeru se je potrebno dogovoriti z uporabnikom ne samo za delitev dohodka, ampak tudi deviznega dohodka.

TOZD Tovarna avtoopreme

- rast proizvodnje se planira na bazi

boljše organizacije dela, racionalizacij in večje produktivnosti. Da bi se čim bolj približali družbenim dogovorjenim kriterijem naj bi bila rast proizvodnje vsaj 4 krat večja kot rast zaposlovanja.

- cilj je še vedno vlaganje v proizvodnjo štirioglatih žarometov in velikih kombiniranih svetilk. Ta cilj pa bo potrebno doseči z skromnejšimi vlaganji kot je bilo to predvideno (cca 110.000.000 din).
- uravnoteženje izvozno-uvozne bilance je potrebno doseči na začetku srednjeročnega obdobja (izvoz, uvoz, zamenjava materiala),
- pri parcialnih tržiščih se predvideva izvoz 40 odstotkov celotne proizvodnje. Na domačem tržišču pa je potrebno doseči optimalno razmerje med deli namenjenimi za prvo vgradnjo in drugo vgradnjo. Tu bomo upoštevali, da ima dolgoročno gledano prva vgradnja prednost pred drugo vgradnjo.

TOZD Orodjarna in vzdrževanje

- izdelava orodij in vzdrževanje se predvideva v višini kot je bilo začetno z že obravnavanimi usmeritvami,
- program bi slonel predvsem na strojih za embalaranje in embalažo s ciljem, da dosežemo proizvodnjo linij. To je dejansko znatno razširjen sedanji program strojev.

- delno računamo vključitvijo izdelave agregatov za toplotno tehniko in to programa, ki ga financira republiška razvojna skupnost.

- v okviru te temeljne organizacije predvidevamo izgradnjo tovarne strojev, v katero bi bilo potrebno v tem srednjeročnem obdobju vložiti cca 100.000.000.- din (brez gradenj).

- ta investicija je bila že v prejšnjih smernicah opredeljena, sicer splošno kot investicija, ki je ključnega pomena za nadaljni razvoj Saturnusa, kakor tudi ekonomske in socialne varnosti zaposlenih. Za ta program bi morale združevati sredstva (tudi prostora) vse temeljne organizacije Saturnusa.

- ta program je s stališča smernic občine našega mesta in republike najbolj sprejemljiv, saj je pri strukturiranju gospodarstva strojogradnja na prvem mestu in bi torej dobili tudi družbeno podporo v obliki bančnih sovlaganj.

Končni zaključki

Tako spremenjene usmeritve še niso bile v javni razpravi. Nujno je o njih razpravljati in jih dopolniti. Sprejetje teh oz. dopoljenih usmeritev je nujno, da bi lahko pripravili ustrezne temelje planov in same plane za obdobje 1981 - 1985.

PRIPOMBE K OSNUTKU PLANOV SIS

V preteklem mesecu je potekala javna razprava o osnutkih samoupravnih sporazumov o temeljnih plana samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti ter samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje (energetika, železniški in luški promet, PTT) za obdobje od 1981 do 1986 leta. V naši delovni organizaciji je o osnutkih teh dokumentov tekla razprava na sestankih delegatov splošnih delegacij TOZD in DSSS ter na sestankih vodstev vseh družbenopolitičnih organizacij v TOZD in DSSS. Na te sestanke pa so bili vabljeni tudi vsi člani delavskih svetov ter delavci, ki želijo sodelovati v razpravi o osnutkih navedenih dokumentov.

V tej razpravi so bila oblikovana ter sprejeta naslednja stališča in pripombe:

1. Iz obravnavanega gradiva ni razvidno, da bi imele dejavnosti otroškega varstva, zdravstva in šolstva prioriteto pri financiranju, čeprav je bila ta zahteva že večkrat podana v razpravah tako na republiškem kot občinskem nivoju. Za izvajanje srednjeročnega plana otroškega varstva od leta 1982 dalje ni zagotovljenih sredstev. Sredstva za izvedbo planov SIS izobraževanja naj bi se prerazporejala po občinah v skladu s potrebami.

2. V planu SIS za telesno kulturo je preveč sredstev namenjenih vrhunskemu športu in premalo množični rekreaciji. Le-ta bi morala dobiti najmanj 50 odstotkov vseh razpoložljivih sredstev.

3. Plan kulture skupnosti je zelo obsežen, posebno kar se tiče gradenj novih kulturnih domov. Prisotni so smatrali, da bi se sredstva, ki so namenjena za gradnjo domov, smotrneje uporabila za gradnjo vrtcev in šol.

4. Pri obravnavanju plana stanovanjskega gospodarstva je bilo še enkrat poudarjeno, da Saturnus ne namerava združevati sredstev amortizacije od stanovanjskega fonda, ker ima precejšnje potrebe po stanovanjih. Sredstva do sedaj zbrane amortizacije namerava DO Saturnus uporabiti za nakup novih stanovanjskih enot.

5. Glede osnutka samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana Ljubljanske banke gospodarske banke Ljubljana so imeli prisotni pripombe glede prioritetenih panog, oz., ker v te prioritetenne panoge niso vključene tudi vse spremljevalne dejavnosti, ki so potrebne za njihov nadaljnji razvoj. Tu je mišljen predvsem razvoj agroživilinske dejavnosti, ki ga v naslednjem srednjeročnem obdobju močno povečuje svojo

proizvodnjo in stopnjo predelave kmetijskih pridelkov in mesa. Ob tem pa ostale dejavnosti kot npr. proizvodnja embalaže v to prioriteto niso vključene oz. saj v tem osnutku niso posebej izpostavljene.

- potrebno je nadalje točno opredeliti kateri programi sodijo v dogovor o temeljnih družbenega plana republike in kateri programi zahtevajo združevanje sredstev na republiški ravni, kateri pa so predmet drugačnih oblik združevanja sredstev (regijskih, občinskih in podobno) oz. neposrednega dogovarjanja in združevanja sredstev na temelju poslovnih interesov.

- prednost imajo projekti v gradnji oz. z že dokončano investicijsko - tehnično dokumentacijo in z investicijskimi elaborati, kot jih zahtevajo predpisi,

- politiko investiranja mora združeno delo usmeriti predvsem v naložbe, ki bodo prispevale k boljšemu izkoriščanju zmogljivosti. Zato je potrebno oceniti z vidika kriterijev prestrukturiranja gospodarstva tudi investicijske programe za naložbe v dejavnosti izven industrije, v industriji pa usmerjati sredstva predvsem v rekonstrukcijo in modernizacijo tistih zmogljivosti, ki terjajo manjši obseg naložb v primerjavi z investicijami v nove pro-

jekte, hkrati pa hitreje povečujejo oz. ustvarjajo dohodek.

Ta stališča in pripombe so dobili naši delegati v skupščinah SIS z namenom, da jih posredujejo v razpravah o teh dokumentih na sejah teh organov. Poleg tega pa smo jih pravočasno poslali tudi Občinskemu sindikalnemu svetu, Izvršnemu svetu skupščine občine ter Samoupravnim interesnim skupnostim.

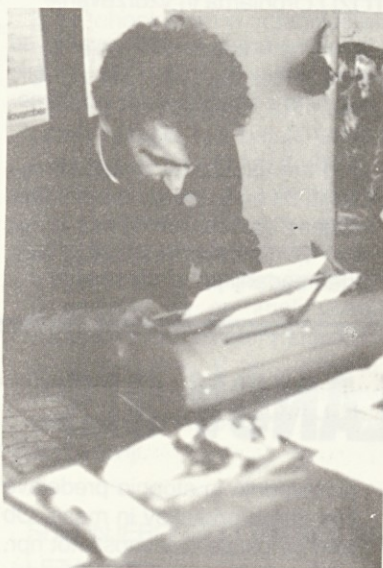
Na podlagi pripomb iz javne razprave so samoupravne interesne skupnosti v glavnem že pripravile predloge samoupravnih sporazumov o temeljnih plana. V delovni organizaciji smo že dobili več izvodov povzetkov samoupravnih sporazumov SIS ljubljanskih občin. Poleg tega bodo predvidoma okrog 20. novembra splošnim delegacijam in delegatom dostavljena tudi celotna besedila predlaganih samoupravnih sporazumov vseh Samoupravnih interesnih skupnosti.

Da bi se z razpoložljivim gradivom lahko seznanili vsi delavci, ki to želijo, se po več izvodov tega gradiva nahaja v TOZD in pri naših pointerkah in v tajništvi TOZD. Poleg tega je to gradivo posredovano pristojnim strokovnim službam v delovni organizaciji, splošnim delegacijam ter delavcem, ki opravljajo najodgovornejše funkcije v organih upravljanja in družbenopolitičnih organizacijah v TOZD in DSSS.

UREDNIŠKI ODBOR

Zapisano je - Glas Saturnusa ureja uredniški odbor. V tem odboru smo vse sami povprečni Saturnužani: dosledno se držimo vsega, kar je zapisano, vsi redno hodimo na seje, po sejah pa uresničujemo vse, kar smo se zmenili. Šalo na stran - nekaj pa le naredimo. Pokritiziramo in pohvalimo zadnjo številko, pokramljamo o osnovi naslednje... in si rečemo nasvidenje do naslednjega meseca...

... ta čas pa je glasilo stvar glavnega in odgovornega urednika, ki zasnovo iz objektivnih razlogov neštetokrat »rebalansira«, tako, da se naslednja seja uredniškega odbora ponavadi prične z vprašanjem: Kdaj smo se pa to zmenili? Odgovor je vedno enak: Če bi v časopisu objavili le članke, ki so prispeli po naročilih uredniškega odbora (ta naročila so vedno osebno naslovljena), bi vsak mesec izdali natanko dve strani (na eni bi bila križanka). Saturnužani imamo eno dobro lastnost - raje bi podpisali in dali ček kot eno stran samostojno napisanih besed (kljub honorarju)..

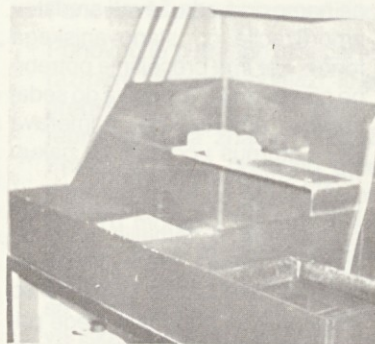
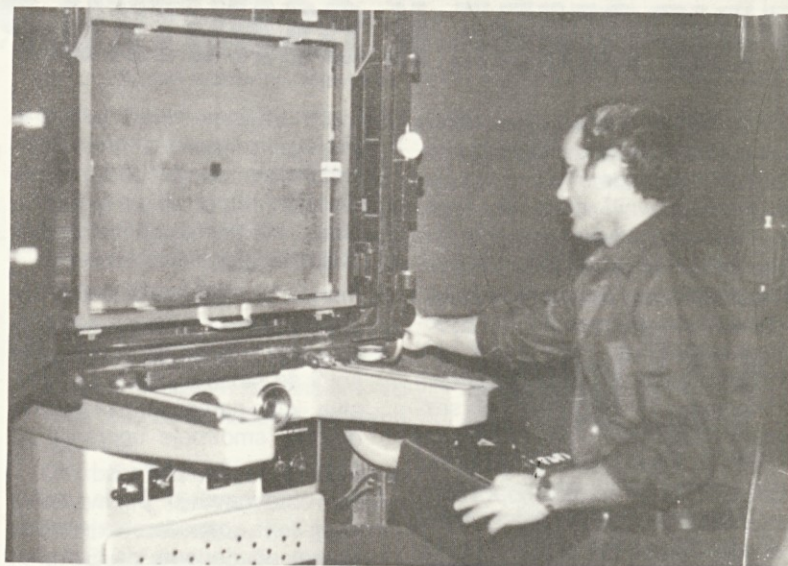
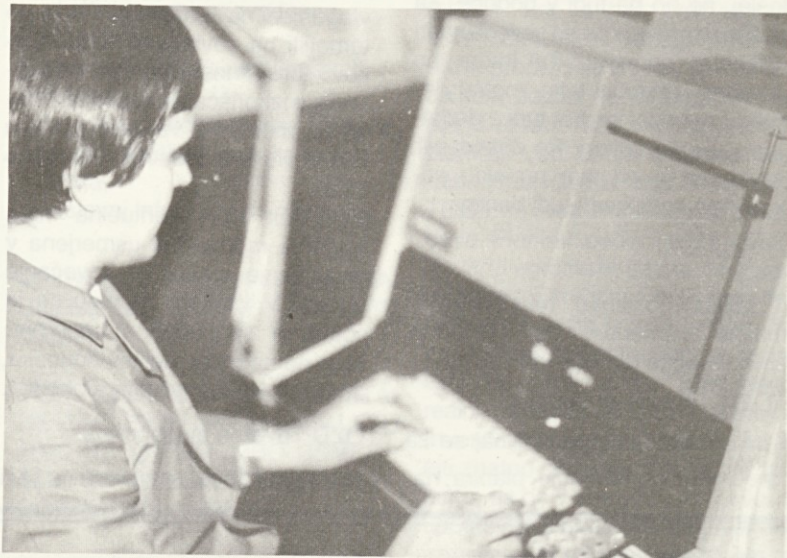
Za eno številko pa je potrebno zbrati vsaj 80 tipkanih strani. Če to pomnožite z 10, dobite število prošenj in lepih prošenj in lepih in grdih preklinjanj - vse to namenjeno ljudem, ki so prepričani, da delajo uslugo uredništvu... Na pol zbrano in na pol lektorirano pisano gradivo k stavcu, fotografije (narejene z izposojenim fotoaparatom, kljub temu da se vsi radi slikamo) pa v naš foto-oddelek.

FOTO-ODDELEK

Naša tiskarna ima sodobni stroj za foto-stavek Linocomp 2. Uporabnost tega stroja je velika, zlasti v embalažni industriji. Različnost črk, po velikosti in oblikah omogoča zares pestro ponudbo tiskarskih uslug. Laik vidi dogajanje pri foto-stavcu približno takole:

pretipkovanje vseh član-
kov na foto papir; razvijanje (to se
vidi bolj težko, ker je takrat v sobi
zatemnjeno), sušenje; popravljaj-
nje napak (korekture se ponovno
stavijo)... Hkrati teče obdelava
foto materiala v foto oddelku.

Preskočimo razvijanje filmov za fotoreportažo, ta postopek bolj ali manj vsi poznamo. Z negativa se prvo naredijo pozitiv rastrji (mogoč je tudi drugačen postopek). Ti se obrežejo na željeno velikost, čistijo, jedkajo, itd... itd...

MONTAŽA

Material obdelan pri foto-stavu in v foto-oddelku se zbere na montažni mizi. Tu je tudi tehnični načrt glasila. Naslovi, odstavki, slike... vse se reže... lepi... dva dni se pač poskuša narediti nekaj, kar bi spominjalo na časopis in bilo v milimeter natančno zmontirano...

Na polah zmontirani časopis se ponovno vrača v foto-oddelek. Zdaj je na vrsti preslikavanje celotnih strani. Negativ, pozitiv, retuša, slednji pa spet priromajo v montažo, kjer se naredi dokončna oblika in razporeditev strani.

Montažne pole se še enkrat napotijo navzgor po stopnicah... potrebno jih je kopirati na nosilec tiska. Tudi plošče se razvijajo in fiksirajo, šele po izpiranju in sušenju pa so pripravljene za odhod v oddelek »tisk na papir«.

PRESLIKAVANJE

MINIPIORTRET

Marjan Dobrilovič (49) je vodja papirnega oddelka v obratu tiskarne v TOZD Tovarna embalaže. V Saturnusu je zaposlen 18 let.

morali iskati izven Saturnusa in jih zdaj opravi papirni oddelek?

Papirni oddelek se je formiral leta 1974. Letno pa trenutno prihranimo okoli 2.000.000 dinarjev - toliko bi morali odšteti, če bi za nas opravljala usluge druga podjetja, da o prihranjenem času in drugih stroških sploh ne govorimo. Danes se Saturnusu papirni oddelek zares obrestuje - ki pa ga zagotovo ne bi bilo, če ne bi zanj imeli toliko razumevanja vodstvo tiskarne, pa tudi vodstvo samega TOZD Tovarna embalaže.

Kaj vse pri nas natiskamo? Bi lahko našli nekaj tiskovin?

Tiskamo izhodne listke, glasovne listke, evidenčne liste, kontne liste, likvidacijske liste, obvestila za zbere delavcev, pa plakate za planinsko in športno društvo in bilten ter Glas Saturnusa - skratka vse, kar potrebujemo.

Bi lahko opisali, kako natiskate Glas Saturnusa?

Dostavljene rokopise natipka sodelavec na stavnem stroju direktno na film ali na papir, ki ga nato v sami fotografiji in retuši predelajo. V montaži nato drug sodelavec ves material zmontira in odpravi napake, nakar ga pripravi za nadaljnjo obdelavo - za nosilec tiska, ali po tiskarsko, za tiskarsko ploščo. Nosilec tiska pričvrstimo v tiskarski stroj in ko so opravljena dodatna dela in nastavitve začnemo s tiskanjem našega glasila.

Pripomnil bi, da je enak postopek tudi za tiskanje ostalega materiala, na primer izhodnega listka.

Ste tudi član uredniškega odbora Glasa Saturnusa. Res je, da je naše glasilo vsebinsko boljše, kar pa zadnja leta gotovo ne velja za jezikovno plat prispevkov. Medtem ko po radiu in televiziji, prav tako časopisih, kar naprej govorimo o pravilni slovenščini, pa smo pri nas za slovenščino kar slepi in gluhi!?

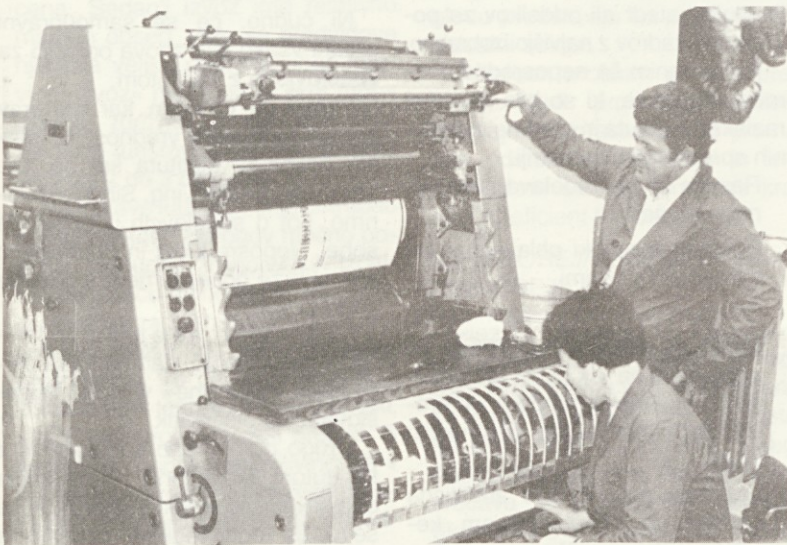
Gotovo ima informiranje v naši samoupravni socialistični družbi velik pomen in strinjam se, da je tudi važno, kako je našemu samoupravljalcu ta informacija posredovana. Moram pa povedati, da zadnja leta nimamo več lektorja (kljub zares minimalnemu honorarju), niti korektorja, ki ga ima vsaka tiskarna, ki natiskani material oziroma časopis pred izidom pregleda. Glede lektorja je bilo že veliko povedanega, vendar uredniški odbor sam tega ne more rešiti.

Kaj pa v prostem času?

V prostem času se z družino rad odpravim v naravo.

Pripomnili bi še, da je tovariš Dobrilovič precej aktiven v KS Zelena jama, kjer je predsednik odbora za spomeniško varstvo. Kot pa vemo, pomaga vsako leto tudi pri organizaciji mladinskega nogometnega turnirja za memorial Maksa Perca.

Anamarija Plesničar

TISK NA PAPIR

Kaj obsegajo vaša dela in naloge?

Moje delo je predvsem tiskanje na papir, nabava materiala za papirni oddelek, vzdrževanje naprav v papirnem oddelku, razpečavanje tiskarskega materiala, pomagam pa tudi pri nabavi reprodukcijskega materiala za tiskarno nasploh.

Pred prihodom v Saturnus ste delali v tiskarni Ljudska pravica, leta 1963 pa ste se zaposlili kot offset tiskar v Saturnusu. Torej ste se najprej ukvarjali s tiskanjem na papir, nato na ploščino - zdaj pa ste zopet pri papirju. Ali bi nam lahko na kratko opisali, kako je sploh prišlo do formiranja papirnega oddelka?

Saturnus je velika delovna organizacija, ki nima le lastnega časopisa, ampak potrebuje dnevno ogromno tiskovin, potem so tu še samoupravni akti, sporazumi in podobno. Vse te usluge so za nas opravljale prej različne delovne organizacije, kar je pomenilo za Saturnus velik strošek. Sami smo imeli najprej le stari ciklostilni stroj - pravi zgodovinski primerek. Glede na potrebe smo nato

nabavili dva nova ciklostilna stroja. Material smo nato natiskali doma, vendar smo ga morali voziti na rezanje drugam. Da bi prihranili denar in čas, smo nabavili lastni rezalni stroj. Pozneje smo nabavili še fotokopirni stroj, tako da lahko za lastne potrebe opravimo vsa fotokopirna dela sami. Zlaganje raznih dokumentov - list za listom - je terjalo kar precej časa in nabava polavtomatskega zlagalnega stroja, ki zloži naenkrat po dvanajst pol, nam je delo zares olajšala. Od tiskarne Ljudska pravica smo nabavili tudi odpisani tiskarski stroj in to za res malo denarja; prav na tem stroju zdaj natiskamo Glas Saturnusa. Pred tremi leti smo za potrebe redne proizvodnje v tiskarni in za papirni oddelek kupili napravo za fotostavo Linocomp. Žal nam manjka še naprava za vezanje knjig, tako da moramo trenutno še vso pri nas natiskano literaturo - na primer brošure za embalažo - izdelati ročno.

Kdaj pa se je uradno formiral papirni oddelek? Ali bi lahko navedli približno vsoto, ki bi jo potrošili za usluge, če bi jih letos

25 LET JUGOSLOVANSKEGA INŠTITUTA ZA TEHNOLOGIJO MESA

Kraj Teodor

30. POSVETOVANJE O PROBLEMIH PROIZVODNJE IN PREDELAVE MESA - 10 LET SODELOVANJA S SATURNUSOM

Pričetkom novembra je v beograjskem SAVA CENTRU potekalo trideseto posvetovanje strokovnjakov s področja proizvodnje in predelave mesa. Hkrati je to bila priložnost, da se vsi tisti, ki so tako ali drugače povezani s to nadvse pomembno vejo našega gospodarstva, spomnijo jubileja znanstvene institucije, ki je udarila temelje in je še vedno glavna nosilka posodabljanja naše mesne industrije - Jugoslovanskega inštituta za tehnologijo mesa. S strani Saturnusa, ki že deset let uspešno sodeluje z Inštitutom, sta se slavnostnega posvetovanja udeležila ing. Teodor Kralj in tov. Vlado Dernovšek. Tov. Kralj nam je posredoval vtise z posvetovanja ter nekaj misli o zgodovini in vlogi Jugoslovanskega inštituta za tehnologijo mesa.

»Vsa dosedanja posvetovanja so bila živa predstava kritičnih pogledov na stanje v proizvodnji in predelavi mesa pri nas in prav tako živa slika strokovnih obravnavanj problematike, kot tudi nakazovanja perspektiv za to pomembno področje proizvodnje hrane.

Zadnje trideseto posvetovanje po vrsti je bilo kot vsa predhodna na visokem strokovnem nivoju. Za razliko od predhodnih pa ni obravnavalo specifično problematiko, ampak je bilo posvečeno pregledu vseh dosežkov iz področja proizvodnje in predelave mesa v preteklih 25 letih.

Posvetovanje je bilo izredno svečano. V prisotnosti več kot 500 udeležencev je kolektiv Inštituta prejel številna in visoka priznanja predstavnikov industrije, znanstvenih institucij in oblasti.

Še zlasti trideseto posvetovanje je pokazalo, da sta mesna industrija v Jugoslaviji in Inštitut pravzaprav dve besedi, ki označujeta enovito celoto in trden temelj preteklih in pravgotovo bodočih uspehov.

Inštitut je ustanovilo pred 25 leti Jugoslovansko združenje podjetij za predelavo mesa. To je v trenutku naše revolucije, ko so bila velika družbena sredstva usmerjena v modernizacijo starih objektov in izgradnje novih za predelavo mesa.

Pred Inštitut so bile postavljene sledeče naloge:

- vzgoja kadrov za vodenje mo-

derne industrije predelovanja mesa,

- nudenje pomoči pri projektiranju novih tehnologij v modernih objektih,
- prenos tehnologije iz razvitejših dežel,
- izoblikovanje regulativov na področju sanitacije v proizvodnji mesa in kvalitete mesnih proizvodov.

Inštitut se je že od svoje »mladosti« zavedal, da je močnejši, če deluje skupaj z vsemi, ki na kakršenkoli način lahko vplivajo na njegov uspeh pri delu.

Povezal se je tesno z industrijo, drugimi raziskovalnimi institucijami doma in po svetu, z JNA, inspekcijskimi službami, itd. Prve korake je Inštitut naredil v Niderjih Veterinarske fakultete v Beogradu in tesno ostal povezan s svojo matico vse do danes.

Z organiziranjem številnih seminarjev in posvetovanj je skrbel in še skrbi za izmenjavo znanja in s tem za dopolnilno izobraževanje prepotrebni kadrov.

Prav Inštitutu gre zahvala, da so se v pogonih mesne industrije razvili laboratoriji, ki so polagoma iz kontrolne funkcije prerasli v razvojne centre. Ti laboratoriji so še danes ozko povezani z beograjskim Inštitutom.

Strokovnjaki Inštituta so sodelovali pri modernizaciji 10 industrijskih objektov in izgradili 15 novih, ki so pripomogli, da je v pičlih petih letih porasla proizvodnja mesa za 2,5 krat in predelava mesa za 30 krat. Osvojenih je 50 novih proizvodov. Resnično zavidanja vredni uspehi.

Iz izvoznika živine je Jugoslavija postala ena izmed štirih evropskih izvoznikov mesa in mesnih proizvodov. Trdo delo članov Inštituta je pripomoglo, da kakovost proizvodov ni zaostajala za kakovostjo tujih proizvajalcev z več kot 40 letno tradicijo.

Gornji dosežki so tesno povezani s predpisi o sanitaciji in kakovosti, ki so plod sodelovanja strokovnjakov

iz mesne industrije in Inštituta.

Poleg dosežkov za neposredno prakso so člani kolektiva Inštituta iz Beograda dopolnili tudi fundamentalno znanost o mesu in predelavi. Objavili so 1325 znanstvenih del med katerimi je 254 objavljenih na mednarodnih kongresih. Izdelali so 18 doktorskih dizertacij in pomagali za pridobitev doktorskih naslovov številnim strokovnjakom iz industrije.

Razvoj mesne predelovalne industrije, prenos znanja iz razvitih dežel, lastni razvojni znanstveni potencial z dobršnim delom lociran tudi na beograjskem Inštitutu, so bili dobra podlaga za snovanje specializiranih katedr ali oddelkov za poučevanje kadrov z najvišjo izobrazbo.

Naj omenim še neposredna področja iz prakse, ki so bila predmet raziskav Inštituta in predmet pozitivnih sprememb v industriji.

Razvila se je predelava zmrznjene mesa.

Počasni postopki ohlajevanja so zamenjani s hitrimi.

Skrajšani so postopki salamurjenja. Postopki termične predelave so dopolnjeni na tak način, da dosežemo higiensko neoporečne proizvode z minimalno destrukcijo mesa.

Upeljane so sodobne analitične metode na mikrobiološkem, kemijskem in senzoričnem področju. Definirani so novi tehnološki postopki pri predelavi mesa in utrjeni sodobni principi izgradnje objektov.

V novem obdobju, obdobju stabilizacije gospodarstva, Inštitut ne ostaja brez nalog. Naloge so usmerjene na:

- osvajanje novih proizvodov,
- racionalizacija proizvodnje,
- upeljava domače proizvodnje aditivov embalaže in opreme.

Po besedah direktorja Inštituta dr. Radoljuba Tadića, člani kolektiva z navdušenjem sprejemajo omenjene in še druge ne omenjene dolžnosti, ki naj omogočajo prodor naših mesnih proizvodov na tuja tržišča.

Bralcu članka ne bi mogli zameriti, če bi se na osnovi dosedanjega branja vprašal »kaj ima vse to opraviti s Saturnusom«. Poiščimo odgovor.

Obrat v Zalogu proizvaja pločevinke za konzerviranje mesa. Seveda je normalno, da poznamo to proizvodnjo v vse potankosti.

Že zgodaj je v Saturnusu utrjeno spoznanje, da je šele meso skupaj s pločevinko celota. Torej samo znanje o mesu, niti samo znanje o pločevinki ne zadostuje za popoln uspeh.

Prav tako spoznanje se je ob istem času rodilo pri uglednih strokovnjakih v beograjskem Inštitutu. Dva enaka - koristna - spoznanja sta rodila potrebo po globokem medsebojnem sodelovanju. Skupno smo opredelili aktualna vprašanja in jih tudi skupaj reševali. Uspeh ni izostal. Prilagajala se je mesna vsebina lastnostim pločevinke in pločevinka lastnostim mesa.

Strokovnjaki Saturnusa so preko Inštituta pravočasno vključeni v oblikovanje standardov in raznih pravilnikov, ki v določeni meri krojijo usodo našim pločevinkam za konzerviranje mesa.

Ni čudno, če se samoupravni organi vsako leto znova odločijo za sodelovanje z Inštitutom.

Na kraju naj omenim, kar ima prav gotovo tudi veliko vrednost. O imenih delavcev Inštituta kot so: Dr. Tadić, dr. Trumić, ing. Simić. Govorimo, kot o sodelavcih iz sosednje sobe. Neposrednost in prijateljstvo sta najbrže dober temelj za bodoče sodelovanje.

Lahko trdimo, da je tudi to sodelovanje pripomoglo, da ima naša pločevinka »lepo ime« v krogu Jugoslovanskih pločevink.

Drugo pomembno sodelovanje z Inštitutom je vezano na področje objektivizacije vzrokov sporov, ki se še res da vedno redkeje - pojavijo na relaciji Saturnus kupec po vprašanju kakovosti. Pri takih problemih je »Inštitut« razumen most, ki skrbi da prihaja v okvirjih možnosti, do najmanjše možne škode za družbo in partnerje v sporih.

Tretje pomembno področje sodelovanja z Inštitutom je vezano na osvajanje domačih surovin za proizvodnjo pločevink.

RAZVOJ ŽIVINOREJE

RAZVOJ KMETIJSKE PROIZVODNJE DO LETA 2000

Do leta 2000 se mora, po znanstvenih predvidevanjih, razvoj kmetijstva planirati na osnovi dolgoročnega stabilnega vlaganja, visoke stopnje predelave živinorejskih izdelkov in na večji izvozni naravnosti.

Razvitost kmetijstva se meri po tem koliko je v tem kompleksu razvita živinoreja, saj je le ta hrbtni-

ca agroindustrijskega kompleksa pri nas. Vendar razvoj živinoreje ni zadovoljiv, kar je razvidno iz oscilacij v proizvodnji mesa in preskrbi tržišča.

V povojnih letih je zabeležena vidna rast živinoreje. Letna stopnja znaša 2,7 odstotka. V družbenem proizvodni kmetijstva, živinoreja sodeluje s 50 do 52 odstotki. To je relativno visoka stopnja rasti, vendar pa še vedno manjša od stopnje rasti v razvitih deželah zahodne Evrope in to kar 2 do 5 krat. Ob tem pa znanstvene ocene predvidevajo, da se bodo zahteve po mesu v letih do 2000 povečale za 3,4 odstotka letno. To pomeni, da bo potrebno za leto 2000 preskrbeti 2,4 miliona ton mesa ali za 2,4 krat več kot sedaj. Razvoj živinorejskega kompleksa se bo moral naslanjati na izvoz, ki je tudi jugoslovanska strateška orientacija. Živinoreji je odrejena važna vloga pri ustvarjanju pozitivne bilance v zunanje trgovinski menajavi. Po vsem svetu rastejo potrebe po mesu s tem pa raste tudi njegova cena. Sedanji izvoz ima relativno majhen obseg, zato se predvideva njegova velika rast. Poseben »nevidni izvoz« mesa pa je skrit tudi v razvoju turizma, v potrošnji inozemskih turistov; ta porast naj bi bil večji za 2 do 3 odstotke.

Raziskave kažejo, da bo potrebno zaradi naštetih razlogov močno povečati ponudbo živinorejskih izdelkov na tržišču. Ponudba se bo morala povečati za 3,3 odstotka letno, kar predstavlja 2,2 krat povečan obseg proizvodnje. To pa pomeni vsekakor zelo velik tehnološko-ekonomski, kakor tudi organizacijski projekt. S tem se bo sodelovanje živinoreje v kompleksni kmetijski proizvodnji povečalo z dosedanjih 50 na 70 odstotkov.

Tako bi živinoreja postala osnovna veja kmetijstva in bi vzpostavila ravnotežje med rastlinsko in živinorejsko proizvodnjo, s tem pa dosegla tudi razmerje kakršno je prisotno v razvitih zahodnoevropskih deželah.

IZKORIŠČENOST POTENCIALA PROIZVODNJE

Genetski potencial postaja bistven faktor v razvoju živinoreje. Brez njega si je težko zamišljati intenzifikacijo te proizvodnje. Ta potencial se pri nas izkorišča le 70 do 75 odstotno. Največ problemov imamo v planinskih področjih. Od tega je odvisna tudi ekonomičnost živinoreje. V skladu z dolgoročnimi plani je potrebno živinski fond povečati v smislu števila živine za dvakrat. Industrijska predelava povečuje živinski fond, kar je zakonit pojav (predelava - proizvodnja surovin).

Produktivnost v živinoreji je odvisna od rase in tipa živine. Na tam področju lahko še veliko storimo, tako pri poznavanju rasne sestave kot pri predpisih o vrstah ras, oziroma rasni rejonizaciji. Visokoproduktivne rase živine so temelj intenzivnejše živinoreje, zato je potrebno doseči dominantno sodelovanje plemenskih ras živine v strukturi živinskega fonda. Rezerve v tem pogledu predstavlja še posebno individualni sektor.

Poseben problem pri tem predstavlja tudi proizvodnja mleka, premajhen prirastek svinj, premajhen odstotek prireje krav in telet, premajhna stopnja plodnosti krav, slab koeficient brejosti itd.

GOVEDOREJA - OSNOVA ŽIVINOREJE

Razvoj živinoreje bo naslonjen v prvi vrsti na visokointenzivno govedorejo. Proizvodnja v tej veji živinoreje se je razvijala po stopnji 3,4 odstotka letno in je v letu 1978 dosegla obseg 344 tisoč ton. Govedoreja se srečava s precejšnimi težavami ekonomske in tehnološke narave. Največje naloge v razvoju t.j. napredku govedoreje predstavljajo: daljši reprodukcijski cikel, večja vlaganje in hitrejši razmah individualnega sektorja.

V dolgoročnem razvoju živinoreje ima posebno mesto tudi svinjereja.

Variranje v svinjereji ima še večji obseg kot pri govedoreji. Ovcjereja se zelo menjava, v zadnjem času pa celo zelo upada, kljub temu, da je ekonomsko popolnoma opravičljiva, saj daje tako meso in mleko kot kvalitetno volno.

Intenzivnost živinoreje bo potrebno povečevati, saj trenutno Jugoslavija spada med evropske dežele z nizko proizvodnjo mesa, mleka pa tudi jajc po prebivalcu, odnosno hektarju obdelovalne površine, vse to pa je predvsem posledica slabe stimularnosti individualnega sektorja, premajhnih količinah živinske krme in drugih faktorjih.

NIVO PROIZVODNJE MESA

Orientacija pitanja živine bo morala biti optimalna s težiščem na pitanju mlade živine, kar daje ekonomičnejše in kvalitetnejše rezultate. Pri tem se mora klanje mlade živine racionalizirati, na to pa se zadnje čase prevečkrat pozablja. Posledica je: manjša proizvodnja mesa in manjši dohodek od živinoreje. Ob tem so nizke tudi povprečne teže zaklane živine, te pa pojasnjujejo tudi večje izgube v proizvodnji mesa. Naslednji problem predstavlja proizvodnja živinske krme, saj domača proizvodnja predstavlja le 73 procentov. Potrebne so večje proizvodne kapacitete s specializirano proizvodno orientacijo. Velike perspektive se kažejo predvsem v povezovanju ravninskega in planinskega dela na bazi vertikalne integracije.

PREDELAVA ŽIVINE

Posebno poglavje analize kompleksa živinoreje je predelava živinskih izdelkov. Strateško nalogo na tem področju predstavlja modernizacija te industrije. Tudi v industriji mesa obstaja veliko problemov. Neprimerna je na primer njena struktura. Dominira proizvodnja klobas na škodo mesnih konserv. Tehnološko-tehnično je industrija mesa zastarela. 60 modernih klavn

predstavlja samo 4 odstotke celotnega števila klavn. Poleg tega se dobro število živine kolje tudi individualno.

Industrijska predelava mleka predstavlja samo 45 odstotkov skupne proizvodnje. Skupna industrijska predelava živinskih proizvodov je slaba. Finalna predelava predstavlja samo 55 odstotkov, primarna pa 45 odstotkov celotne predelave. Politika modernizacije bo morala sloneti na reševanju treh osnovnih problemov: usklajevanju proizvodnje in predelave živinskih izdelkov (zaradi velikih strukturnih disproporcov), tehnično-tehnoloških sposobnostih predelave in zajemanje predelave vseh viškov.

EKONOMSKI FAKTORJI - CENE

Problematika cen in slabega ekonomskega položaja živinoreje je precejšna. Nizek nivo odkupnih cen, visoki stroški proizvodnje in destimulativna pariteta cen ne omogočajo stabilno in rentabilno proizvodnjo živinskih izdelkov, posebno goveje-ga mesa. V naslednjem obdobju bo potrebno povečevati, oziroma izboljševati izkoriščenosti proizvodnih potencialov in notranjih rezerv; racionalno koristiti nove investicije v razvoju živinoreje, izboljšati, oz. povečati stimulativnost politike cen in jačati organizacije združenega dela v razširjeni reprodukciji. Svobodno formiranje cen predstavlja tudi v tej panogi optimalno rešitev problema-politike cen.

Živinoreja zahteva dolgoročna in stabilna vlaganja. Politika izvoza in kreditiranja razvoja živinoreje mora biti v funkciji splošnega napredka živinskoindustrijskega kompleksa. To velja tudi za združevanje dela in sredstev v tem kompleksu.

Pri razvoju kmetijske proizvodnje sodeluje v dokajšni meri tudi Saturnus. Ta razvoj bo ob ostalih dejavnih v dobri meri vplival na razvoj oz. obseg proizvodnje konservnih doz, modernizacije, razvoja in vlaganj v to proizvodnjo.

KADROVSKE NOVICE

SEPTEMBER

PRIHOD

Hribar Mojca DSSS
Mencin Marko AO

ODHOD

Božinović Dijana EM
Šabić Hasib EM
Andrić Pava EM
Novković Dubravka AO
Jonošević Jovanka AO
Hvalec Davorina EM
Graner Darinka DSSS
-upokojena
Žerdin Angela DSSS
Berić Jovanka EM
Pavlović Jelka EM
Desančić Liljana EM
Žagar Mara EM
-upokojena
Glišić Danica EM
Dolinar Marta EM
Racaj Demuš AO

OKTOBER

ODHOD

Horvat Matjaž DSSS
Slana Franc AO
Ahmetović Mustafa EM
Povše Ivan DSSS
Šabić Remzija EM
Pestotnik Sandi EM
Ristić Dragica DSSS
Božić Božica EM
Vidović Kata EM
Grgić Sulejman EM - v JLA
Škoda Alojz EM - v JLA
Teofilović Cvetka EM
Žulić Ramiza EM
Blagus Zlatko AO
Radić Milovan EM
Zesić Milan AO

SATURNUS

MEDVOJNI AKTIV OF LJUBLJANA
CEN. MOSTE-POLJE
PR. I. UL. 11
LJUBLJANA

TOVARNA SATURNUS

TOZD EMBALAŽA, ODDELEK TISKARNA

Ljubljana

Ob Železnici 16

Sekretariat Medvojnega aktiva OF pri predsedstvu občinske konference SZDL Ljubljana Moste-Polje se vam najlepše zahvaljuje za skrbno izdelavo fotokopije.

Slike bomo rabili kot dokumentacijo za knjigo "Skrb za ogrožene družine z otroki v Ljubljani od aprila 1941 do maja 1945".

Knjigo pripravlja tovarišica Ada Krivic iz Ljubljane.

Še enkrat prav lepa hvala za vašo tovariško pomoč.

Za Medvojni aktiv OF

Fani Tomičević

Ljubljana, 11. novembra 1980

RAZPRAVE IN SKLEPANJE O PLANIH RAZVOJA DRUŽBENIH DEJAVNOSTI IN GOSPODARSKE INFRASTRUKTURE V OBDOBJU 1981 DO 1986

(Nadaljevanje s 5. str.)

Zato ob koncu tudi predlagamo, da se osvojijo in podprejo zaključki republiškega komiteja za družbeno planiranje v zvezi z oceno možnosti reprodukcije v materialni proizvodnji v letih 1981 - 1985, ki so:

Prikazani delež investicij v gospodarsko in infrastrukturo je previsok; pri tem, ko je delež razpoložljivih sredstev, ki ostaja za investicije v industriji, (brez energetike) prenizek; prav tako se kažejo tudi nesorazmerja v virih financiranja naložb (previsoke zahteve po bančnih kreditih za investicije v gospodarsko infrastrukturo, in visok delež združenih sredstev. Zato je potrebno:

- pri izgradnji objektov gosp. infrastrukture izvršiti časovne zamike posameznih projektov v naslednje srednjeročno obdobje,
- pri dogovarjanju o skupnem obsegu združevanja sredstev za infrastrukturne naložbe, naj združeno delo izhaja iz predpostavke, da v prihodnjem petletnem obdobju obsega združevanja ni mogoče povečati, ampak naj bi ostal ta obseg združevanja sredstev glede na dosežen dohodek na eni ravni kot v letih 1976 - 1980, kar pomeni, da bi se za energetska infrastrukturo združevalo največ do 2 odstotka od doseženega dohodka in 2,75 odstotka od doseženega dohodka za prometno infrastrukturo,
- programe, ki predvidevajo visok delež bančnih sredstev je potrebno selekcionirati,
- zmanjševanje potrebnih sredstev za infrastrukturne dejavnosti bi morali iskati tudi s povečanjem cen proizvodov in storitev teh dejavnosti, tako da bi jim bilo s tem omogočeno kritje stroškov enostavne reprodukcije in tudi delno zagotavljanje lastnih sredstev za raz-

širjeno reprodukcijo, ob tem da bi morale te dejavnosti v večji meri kot doslej skrbeti za racionalizacijo poslovanja.

Javna razprava in sklepanje o sprejemu teh dokumentov naj bi bila zaključena najkasneje do 10. decembra 1980. Zaradi tega predvidevamo, da bo v času od 27. novembra o predlogih samoupravnih sporazumov razpravljali v splošnih delegacijah ter stabilizacijskih odborih, ki bi na podlagi mnenj delavcev ter pristojnih strokovnih služb izoblikovali stališča in morebitne pripombe k tem dokumentom in jih posredovali zborom delavcev. Na zborih delavcev, ki bodo predvidoma od 4. do 8. decembra pa se bomo odločili o sprejemu predlogov samoupravnih sporazumov. Poleg tega pa bomo lahko sprejeli še tudi morebitne predloge za spremembe oziroma dopolnitve predloženih sporazumov, katere bodo naši delegati posredovali na sejah skupščin SIS.

Zavedati se moramo, da bomo na naslednjih zborih delavcev odločali o dokumentih, s katerimi načrtujemo smeri razvoja na področjih, ki močno zadevajo v pogoje našega vsakodnevne življenja v naslednjem srednjeročnem obdobju. Zato se v čim večjem številu aktivno vključimo v javno razpravo, spoznajmo se z osnovno vsebino teh dokumentov, da bomo lahko na zborih delavcev oblikovali kar najbolj ustrezna stališča in odločitve.

Da bi bila zaključna razprava o obravnavanih dokumentih čim bolj plodna, naj bi čimveč delavcev proučilo razpoložljiva gradiva. Morebitna vprašanja in pripombe naj bi čimprej posredovali splošni službi ali tajništvom TOZD. Splošna služba bo v tem primeru organizirala, da bodo še pred zbori delavcev pridobljeni oziroma oblikovani odgovori na postavljena vprašanja, pripombe in mnenja pa posredovana v razpravo delegacijam in stabilizacijskim odborom.

Peterca Stanislav

uspešno zaključili letnik. Celotni stroški štipendiranja učencev so znašali 523.200,00 din.

Vsi učenci 3. letnikov so uspešno opravili zaključni izpit in sicer:

1. PINTAR Roman - strojni ključavničar - sklenil DR
2. PLEŠIČ Janez - strugar - sklenil DR

3. KNEZ Andrej - orodjar - sklenil DR
4. TEOFILOVIČ Radojko - orodjar - sklenil DR
5. HLADNIK Rado - rezkalec - na odsluženju vojaškega roka
6. ŠTUBELJ Igor - rezkalec - nadaljuje izobraževanje kot naš štipendist na Srednji tehnični šoli

Šolsko leto 1980-81

Priprava na izvedbo štipendijske politike za novo šolsko leto se je začela že takoj na začetku tega leta. Potrebe naše delovne organizacije po učencih v gospodarstvu smo

objavili v internih informacijah in sredstvih javnega obveščanja. Poglejmo željene potrebe po učencih različnih poklicev in dejansko realizacijo.

Poklic	Število učencev		Priimek in ime učenca
	Planirano	Realizirano	
Rezkalec	3	2	PAJK Tone KRAPEŽ Drago
Str. ključavničar	3	0	--
Orodjar	3	2	MIKLAVC Marko HORVAT Marjan
Strugar	4	3	ZORKO Samo GREGORIN Milan KOVAČEVIČ Rado ČURGUZ Drago
Obratni električar	1	1	POGAČNIK Dejan
Mehanik TK naprav	1	1	KLARIČ Tomaž
Tiskar za tisk s ploskve	2	2	URBANIJA Marjan
SKUPAJ	17	11	

Kljub temeljiti pripravi in izvedbi mnogih aktivnosti, ki so bile podrejene osnovnemu cilju - to je zagotoviti potrebno število učencev za poklicno izobraževanje, nam le to ni uspelo v celoti. To velja predvsem za kovinarske poklice, kjer mladina še vedno ne kaže posebnega zanimanja za ta program izobraževanja. Glede na to, da je nezainteresiranost mladine za poklicno izobraževanje postal družbeni problem, pa smo z doseženo realizacijo lahko zadovoljni, saj so druge delovne organizacije v podobnem, če ne slabšem položaju.

Pregled števila učencev po profilih poklica na dan 30.9.1980

Poklic	Razred Skupaj		
	1.	2.	3.
Rezkalec			
Rezkalec	2	1	3
Orodjar	2	1	5
Strugar	3	2	6
Str. ključavničar	-	1	3
Obratni električar	1	1	2
Mehanik TK naprav	1	-	1
Tiskar za tisk s ploskve	2	2	1
Retušer	-	1	1
SKUPAJ	11	8	10

Predvideni stroški štipendiranja učencev znašajo 536.500,00 din.

Štipendisti

Izobraževanje

ŠTIPENDIJSKA POLITIKA V OBDOBJU 1979-1981

Ramovš Mitja

Delavci v združenem delu smo nosilci štipendijske politike, zato moramo imeti odločilen vpliv na oblikovanje in uresničevanje družbene dogovorjene štipendijske politike, kakor tudi na uporabo sredstev v te namene.

Pri izvajanju politike štipendiranja smo s pomočjo ekskurzij, poklicnega usmerjanja in svetovanja, seznanjali kandidate s potrebami naše delovne organizacije po kadrih določene strokovnosti. Člani odborov za delovna razmerja so pri vsaki pode-

ljeni štipendiji upoštevali socialni vidik, kakor tudi nagnjenja in učne sposobnosti učencev. Pri enakih pogojih smo dali prednost otrokom naših delavcev.

Učenci v gospodarstvu

Šolsko leto 1979-80

V tem šolskem letu se je na poklicnih šolah izobraževalo 27 učencev. Med šolskim letom smo zaradi slabega učnega uspeha prekinili učno pogodbo s tremi učenci. ostali pa so

Šolsko leto 1979-80

V tem šolskem letu smo na srednjih, višjih in visokih šolah štipendirali 17 učencev oz. štipendistov. Štirje štipendisti so zaradi neizpolnitve pogojev za vpis v višji letnik zaprosili za enoletno mirovanje štipendijskega razmerja. Stroški štipendiranja so znašali 393.936,00 din.

Vsi štipendisti so uspešno zaključili letnik, trije pa so opravili zaključni izpit in sicer:

1. HRIBAR Mojca - administrativni tehnik - sklenila DR
2. MENCIN Marko - strojni tehnik - sklenil DR
3. ŠPEHAR Martina - ekonomski tehnik - sklenitev delovnega razmerja v oktobru 1980

šolsko leto 1980-81

V skladu s potrebami TOZD in DSSS smo število kadrovskih štipendij objavili v internih informacijah in v sredstvih javnega obveščanja (skupni razpis kadrovskih štipendij, ki ga je objavila Izobraževalna skupnost Slovenije).

Profil poklica	St. kad. štipendij	
	plan.	realiz.
Strojni tehnik	5	5
Ekonomski tehnik	2	2
Inženir strojništva	2	2
Dipl. ing. strojništva	3	3
Dipl. ekonomist	2	2
SKUPAJ	14	14

Pregled števila učencev in študentov po profilih poklica na dan 30.9.1980

Profil poklica	TOZD-3	TOZD-5	TOZD-7	DSSS	SKUPAJ
Elektro tehnik	1	-	-	-	1
Strojni tehnik	3	5	-	-	8
Ekonomski tehnik	-	-	1	-	1
Ing. strojništva	-	3	-	-	3
Ekonomist	-	-	1	-	1
Dipl. ing. strojništva	3	2	-	-	5
Dipl. ekonomist	1	-	-	5	6
SKUPAJ	5	10	6	11	32

Opomba:

- 1 študent je diplomiral in odšel v JLA
- 2 študenta sta po novem zakonu o služenju vojaškega roka odšla v JLA
- 2 študenta sta zaradi neizpolnjenih pogojev za vpis v višji letnik zaposila za enoletno mirovanje študentskega razmerja
- 2 študenta še nista podpisala pogodbe (vpis na fakulteti traja do 1.10.1980)
- 2 študenta v rednem absolventskem stažu nista uspela diplomirati (študentsko razmerje miruje).

Predvideni stroški študentskega razmerja znašajo 411.200,00 din.

Zaključek:

Področju študentske politike smo

Albina Levstik Loški potok

SIVINA NEKEGA APRILA

*Tišina
le ura enakomerno tiktaka
Na mojem srcu ležijo besede
Trde besede
Ogenj gori*

*Molk
Ne morem se znebiti misli
Prepajajo mojo dušo
Srce trpi
Ogenj upada*

*Smrt
Tiho stopa proti meni
Tišina je molk in samota smrt
Prihaja
Ogenj ugasne*

*Samota
Moje srce je ranjeno
To rana krvavi, ne srce
Rana raste
Iskra ugaša*

VIZIJA

*Jutri bomo zogleneli pod neonskimi lučmi
in pljuča bo katran razjedel.*

*Jutri se bodo v rdečem bencinu
možgani topili.*

*Jokali bomo
in iz oči bo privrel alkohol.*

*Bežali bomo
in jutri več ne bomo mogli zbežati.*

*Jutri bomo tonili v lepljivem asfaltu,
zogleneli in končali
pod neskončno svetlobo...*

v obdobju 1979-80 posvetili veliko pozornosti, saj mora postati študentsko diranje sestavni del letnih in srednjeročnih planov. Še naprej si moramo prizadevati, da v mejah naših možnosti zagotovimo sredstva za nemoteno izvajanje študentske politike. Naložbe v človeka, v znanje, izobrazbo in ustvarjalnost so sicer dolgoročne, vendar visoko donosne.

Čakajo nas nove - še zahtevnejše

naloge, saj v šolskem letu 1981-82 prehajamo na nov sistem usmerjenega izobraževanja, ki postavlja pred združeno delo nove naloge predvsem pri organizaciji in izvajanju proizvodno-tehničnega pouka za celotno populacijo učencev. Zavedati se moramo, da bomo le s skupnimi močmi pričakali prve učence res pripravljeni.

DOBILI SMO PRVE ORGANIZATORJE ŠPORTNE REKREACIJE

Etelka Čečelič

V delovni organizaciji imamo že nekaj let zaposlenega profesionalnega referenta za rekreacijo. Zaradi same zaposlitve referenta, se delovne navade v času dela niso spremenile. Učinkovito organiziranje športno-rekreativne dejavnosti terja več organizatorjev, zlasti če računamo na velikost in prostorsko organiziranost naše delovne organizacije. Do te ugotovitve smo prišli šele letos, ko je končno uresničen predlog, da je nujno potrebno izšolati amaterski kader za pomoč pri uvajanju rekreacije v delovni proces. Zahvala gre predvsem sindikatu, ki je predlog za šolanje kadrov podprl in tudi prevzel stroške izobraževanja.

Tečaja za organizatorje športne rekreacije, ki je bil v Poreču od 26. septembra do 5. oktobra, se je udeležilo pet članov kolektiva in

sicer so to bili ljudje iz proizvodnih oddelkov, torej iz okolij, ki najbolj potrebujejo rekreativne aktivnosti in oddihe. Temu tečaju bo sledil še 3-dnevni seminar v Kranjski gori, kjer bodo obravnavane aktivnosti na snegu. Najbrž je nerealno pričakovati, da bo rekreacija med delovnim časom zaživela kar čez noč. Še organizaciji.

Praktično razširjanje rekreativnih programov ter njihova vsebina bosta v veliki meri odvisna od mnenj in stališč zaposlenih. Izvedli bomo namreč vprašalnik o rekreacijski aktivnosti in na podlagi rezultatov ponudili tiste oblike aktivnosti, ki jih bo večina želela. Upamo pa, da bo v prihodnje več razumevanja in pomoči za nemoteno izvajanje programov. Nekateri drobni pripomočki, ki jih lahko izdelamo doma, bi krepko popestrili ponudbo aktivnosti.

10-dnevni tečaj za organizatorje rekreacije v Poreču je vključeval

teoretični in praktični del. Tečajniki so se seznanili z osnovnimi načeli športne rekreacije, izpopolnjevali znanje o oblikah tekmovanja, načinih organiziranja športnih dnevo... raznih oblikah aktivnosti na prostem, kakor tudi v zaprtem prostoru in na vodi. Svoje pridobljeno znanje so tečajniki preverili na izpitu, ki je bil zadnji dan srečanja.

Glas Saturnusa izdaja DO Saturnus, 61000 Ljubljana, Ob železnici 16, telefon 44-466.

Glavni in odgovorni urednik Ljubiša Savovič, dipl. novinar.
Uredniški odbor: Marjan Dobrilovič, Bogomir Jaklič, Boris Jenko, Franc Lubi, Adolf Majnik, Edo Martinčič, Zdravko Petrič, Ksenija Prinčič, Dragica Zupančič.

Tisk: Saturnus; oddelek tiska na papir. Po mnenju Sekretariata za informacije IS Skupščine SR Slovenije, št. 412-1x72 z dne 8.9.1975, je glasilo oproščeno temeljnega davka na promet.

Zahvala za srečnih 22 let med vami

Leta 1958, takoj po prvomajskih praznikih, se mi je izpolnila želja, da se zaposlim v Saturnusu.

Ko sem prvič prestopil prag naše tovarne, mi je srce vriskalo od veselja, ker me je kolektiv sprejel za enakopravnega člana. Najprej me je sprejel takratni direktor Zdravko Rakušček. Nestrpnost sem čakal, da se končajo formalnosti za sprejem ter, da se vsedem za posredovalno telefonsko mizo.

Bil sem željan spoznavanja ljudi s katerimi bom sodeloval in se veselil uspehov kolektiva. Bil sem pripravljen z njimi prehoditi vsa težava obdobja, tudi za ceno nižjih dohodkov.

Bil sem trdno prepričan, da bomo sodelovali skupaj do tistega leta, ko nas bo določeno število Saturnužanov odšlo v zaslužni pokoj. Zbrali bi se na zadnji poslovilni slovesnosti, približno takšni, kakršni sta bili ob 10 in 20 letnici dela v Saturnusu. Na tem zadnjem srečanju bi si krepko stisnili roko in si zaželeli trdnega zdravja, se drug drugemu zahvalili za vrsto let sodelovanja in odšli z zavestjo, da smo dobro opravili svoje življensko delo. Tako slovo pa je sedaj ostalo samo še moja tiha želja in razmišljanje.

Danes, ko se predčasno razhajamo, se vam zahvaljujem za sodelovanje, razumevanje, za tisti pristni tovariški in človeški odnos, ki sem ga bil deležen na samem delovnem mestu, kakor tudi na poti v službo in domov. Na vsakem koraku sem slišal vašo toplo, prijazno besedo. Razumeli ste me in mi priskočili na pomoč v vsakem problemu, ki pa jih v mojem življenju ni malo. Sprejeli ste me za enakovrednega člana kolektiva, še več, sprejeli ste me kot prijatelja.

Ni lahko najti besede, ki bi dovolj izrazila mojo globoko hvaležnost, za vse kar ste mi nudili in pomagali vsa leta v Saturnusu. Velike finančne vrednosti je dar, ki ste mi ga ob slovesu poklonili, a še mnogo dragocenejše so mi prijateljske vezi, ki smo jih spletli v teh letih.

Iskrena hvala tudi vsem tistim, ki so mi nesebično pomagali na kakršenkoli način, ko sem gradil svoj dom.

Ne bi vam na drobno opisoval, kaj sem pretrpel te zadnje dni, ko sem se iztrgal iz vaše sredine. Uradno nisem več delavec Saturnusa, izpisani sem iz saturnuških listin, kljub temu pa bom z vami ostal do konca svojih dni, pa čeprav samo v mislih.

Vaš Ivan iz telefonske centrale.

